

Jozef Hvišč

Polonistyka w Słowacji (maj 1979 - maj 1980)

Biuletyn Polonistyczny 23/4 (78), 150-154

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

- J. Prokop: Refus de l'Autre. Littérature comme soliloque de l'âme nationale (Odmowa Innego. Literatura jako monolog duszy narodowej).

Doc. dr hab. Hanna Dziechcińska

Z PRAC OŚRODKÓW POLONISTYCZNYCH ZA GRANICĄ

POLONISTYKA W CZECHOSŁOWACJI

Polonistyka w Słowacji
(maj 1979 — maj 1980)

Słowackie badania polonistyczne skupiają się w Instytucie Badań Literackich Słowackiej Akademii Nauk w Bratysławie (Literarnovedný ústav SAV). Prace polonistów tego Instytutu wchodzi w skład programu badań państwowych Słowackiej Akademii Nauk, ich treść i ujęcie determinowane są ogólną koncepcją i kierunkami badań słowacystycznych, do których wnoszą postulaty badań komparatystycznych, konfrontację materiałów i zjawisk literatur słowackiej i polskiej.

Za podstawę słowackich badań polonistycznych przyjęto komparatystykę typologiczną jako integralną metodę marksistowskiego ujęcia zagadnień i pojęć procesów interliterackich. Poloniści przenoszą postulaty metodologii komparatystycznej - opracowane przez kolektyw pracowników Instytutu - na terytorium historycznoliterackich zagadnień polonistycznych oraz - odwrotnie -

sami pracują nad uściśleniem pojęć i postulatów metodologicznych.

W ubiegłym okresie słowaccy poloniści zajmowali się konfrontacją nowszych zjawisk literackich należących do sfery genezy polskiej i słowackiej literatury socjalistycznej.

Dr J. H v i š ě w ramach ogólnie ujętego tematu "Słowacko-polskie stosunki literackie w okresie socjalizmu" opracował następujące zagadnienia: Zákonitosti antifašistickej literatúry (Prawidłowości rozwoju literatury antyfaszystowskiej). - Otázka historizmu v slovenskej a poľskej povojnovej literatúre (Zagadnienie historyzmu w słowackiej i polskiej literaturze powojennej). - Obraz poľskej literatúry u nás. 1945-1975 (Obraz literatury polskiej w Słowacji). - Východisko a smer. Súvislosti slovenskej a poľskej antifasistickej literatúry (Punkt wyjściowy i kierunki rozwojowe. Związki słowackiej i polskiej literatury antyfaszystowskiej).

Ponadto J. Hvišć przygotował wiele artykułów, w których omówił aktualne zjawiska recepcji literatury polskiej (m.in. dzieł J. Iwaszkiewicza i J. Putramenta) oraz dorobek powojennej literatury polskiej.

Autor ten systematycznie współpracuje z redakcjami i wydawnictwami, pisząc recenzje, artykuły na tematy polonistyczne oraz wstępy do nowych przekładów z literatury polskiej (zob. niżej, s. 15). Dla wydawnictwa "Tatran" przygotowuje on dwutomowy wybór utworów Juliusza Słowackiego.

W ubiegłym roku przygotował do druku publikację pt. "Słowacko-polskie stosunki literackie - Teksty, materiały". (Wybór tekstów polonistycznych, przypisy, komentarze, wstęp). Rękopis pracy poddany został wewnętrznej recenzji Instytutu i przyjęty do planu wydawnictw Słowackiej Akademii Nauk. Pod koniec roku 1979, również w ramach badań polonistycznych, odbyła

się w Instytucie dyskusja nad drugą pracą J. Hvišča, poświęconą zagadnieniom słowackich i polskich gatunków literackich w okresie realizmu, pt. "Literárne konfrontácie" (Konfrontacje literackie). Praca ta, po pewnej modyfikacji, zostanie również włączona do planu wydawniczego Instytutu.

J. Hvišč współpracuje ponadto z Katedrą Sławistyki i Indoeuropeistyki Uniwersytetu Komeńskiego w Bratysławie jako wykładowca historii literatury polskiej oraz prowadzi wykłady z teorii gatunków artystycznych w Katedrze Teorii Muzyki Wyższej Szkoły Sztuk Muzycznych.

Dr P. W i n c z e r zajmuje się głównie polską literaturą międzywojenną i powojenną - przede wszystkim poezją - w aspekcie porównawczym. W latach 1979-1980 pracował nad tematem "Polska i słowacka poezja zaangażowana w latach 1955-1975".

W październiku 1979 r. na sesji Pracowni Sławistyki i Komparatystyki Instytutu Literatury Czeskiej i Światowej w Pradze P. Winczer wygłosił referat pt. "Hymny Jana Kasprowicza i ich konkretyzacja w tłumaczeniu słowackim", zaś w maju 1980 r. uczestniczył w międzynarodowej konferencji naukowej w Smolenicach nt. "Rewolucji naukowo-technicznej i literatury", gdzie wystąpił z referatem "Sposoby reagowania literatury na kulturę masową w warunkach rewolucji naukowo-technicznej". W październiku 1979 r. wziął udział w IV Międzynarodowym Zjeździe Tłumaczy Literatury w Warszawie.

Tenże autor przygotował do druku wybór prac naukowych prof. H. Markiewicza w przekładzie na język słowacki. Wybór ten pt. "Aspekty literatury" (zob. Bibliografia) ukazał się w wydawnictwie "Slovenský spisovateľ" w Bratysławie. W tym samym okresie P. Winczer publikował artykuły o aktualnych zagadnieniach literatury polskiej oraz wstępy do przekładów. Jako konsultant i autor recenzji wewnętrznych w zakresie literatury pol-

skiej i wiedzy o literaturze współpracował z licznymi wydawnictwami ("Slovenský spisovateľ", "Tatran", "Smena", "Pravda").

Poloniści Instytutu Badań Literackich SAN, jak i inni pracownicy tej placówki, aktywnie współpracują z Ośrodkiem Informacji i Kultury Polskiej w Bratysławie, m.in. biorąc udział w organizowaniu wieczorów literackich, w spotkaniach dyskusyjnych z literatami polskimi, przygotowując odczyty dla programów kulturalnych Ośrodka itp.

Pracownia Polonistyczna Instytutu Badań Literackich SAN jest jedyną w Słowacji placówką naukową tego typu, obejmującą ogólnosłowackie badania polonistyczne. Instytut rozwija systematyczną współpracę z Macierzą Słowacką ("Matica slovenská") w Martinie, gdzie znajdują się bogate zbiory archiwalne materiałów dotyczących związków obu literatur. Instytut współpracuje również ze sławistycznymi i polonistycznymi placówkami pedagogicznymi dwu uniwersytetów: w Bratysławie i w Preszowie. Żywa jest także współpraca i kontakty ze sławistami Instytutu Literatury Czeskiej i Świśtowej w Pradze, z którymi Instytut bratysławski prowadzi szeroko rozbudowaną współpracę nad zagadnieniami syntezy komparatystycznej współczesnych literatur socjalistycznych.

Nadal pomyślnie rozwija się współpraca z Instytutem Słowianoznawstwa PAN w Warszawie.

✱

W placówkach pedagogicznych polonistyka uprawiana jest w ramach ogólnego studium filologii słowiańskiej. W Słowacji istnieją obecnie dwie placówki o tym charakterze:

- Katedra Sławistyki i Indoeuropeistyki na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Komeńskiego w Bratysławie,
- Katedra Języka i Literatury Słowackiej na Wydziale Filo-

zoficznym Uniwersytetu P.J. Saférika w Preszowie.

Obie te placówki rozwijają aktywną działalność przede wszystkim w dziedzinie kształcenia ogólnego przyszłych slawistów i polonistów. W ubiegłym okresie obie Katedry nawiązały ścisłą współpracę z katedrami slawistycznymi Uniwersytetów Jagiellońskiego (Bratysława) i Łódzkiego (Preszow). Pomyślny rozwój tych kontaktów przynosi cenne wyniki już to w formie wymiany lektorów i stażystów, już w formie wymiany grupowej studentów współpracujących uniwersytetów.

W ramach umowy między Uniwersytetami bratysławskim i Jagiellońskim przygotowuje się - równolegle w Bratysławie i w Krakowie - obszerne słowniki językowe: strona słowacka pracuje nad słownikiem polsko-słowackim, a strona polska - nad słownikiem słowacko-polskim. Praca ta skupia i aktywizuje wielu pracowników polonistycznych.

Pedagogiczna oraz naukowa działalność polonistów została omówiona w Ołomuńcu w dniu 17 marca 1978 r. na spotkaniu polonistów czechosłowackich. Analizowano na nim współczesną sytuację polonistyki czechosłowackiej oraz wytyczono perspektywy dalszej pracy. Referaty omawiające charakter i dorobek poszczególnych placówek polonistycznych w Czechosłowacji zostały następnie wydane w formie publikacji książkowej pt. "Materiály z prwního pracovního zasedání polonistů" (Olomouc 1980).

Kolejne zebranie polonistów czechosłowackich odbędzie się w 1981 r. w Bratysławie.

Dr Jozef Hvišč